

سید جعفر
مرتضی عاملی

يك عمر برای تاریخ اهل بیت (ع)

در ۲۵ صفر ۱۳۶۴ (۲۰ بهمن ۱۳۲۳) در روستای عینا الجبل، در ۱۱ کیلومتری شهر بیروت، واقع در جنوب لبنان به دنیا آمد. نسب خاندان پدری اش به «الحسین ذوالدمعه»، فرزند زید، فرزند امام سجاد علیه السلام می‌رسد.

تحصیلات مقدماتی را به صورت غیررسمی نزد پدرش در لبنان آغاز کرد و در ۱۳۸۲ق برای تحصیل علوم دینی به نجف رفت و در آنجا مدرسه آیت الله بروجردی و جامعه النجف الدینییه را برای اقامت برگزید و به تحصیل علوم دینی مشغول شد. سپس در سال ۱۳۸۸ق به قم مهاجرت کرد و در حوزه علمیه قم، ابتدا باقیمانده دروس سطح را نزد آیت الله میرمحمدی آموخت و در ادامه در درس حضرات آیات میرمحمدی، میرزاهاشم آملی، شبیری زنجانی، فانی، حائری و... حاضر شد و همزمان به پژوهش‌های جدی در حوزه تاریخی و عقاید شیعی، پرداخت. از فعالیت‌های مهم او در سال‌های اقامت در ایران، راه‌اندازی «منتدا» یا «مدرسه علمیه جبل عاملی‌ها» در قم و تدریس در دانشگاه تربیت مدرس بود. پس از ۲۵ سال اقامت در قم، به لبنان بازگشت و تلاش‌های علمی، پژوهشی و تربیتی خود را در جنوب لبنان که آن زمان در اشغال رژیم صهیونیستی بود ادامه داد. محل سکونتش همان روستای عینا الجبل بود؛ جایی که تنها دوازده کیلومتر با مرز رژیم صهیونیستی فاصله داشت و در جنگ ۳۳ روزه به طور کامل منهدم و مجدداً ساخته شد.

وی در سال‌های فعالیتش در لبنان علاوه بر پژوهش در زمینه تاریخ و تأسیس مرکزی تحقیقاتی در بیروت، به برگزاری جلسات مختلف برای جوانان شیعه لبنانی همت گماشت و از این راه، نسلی از فعالان مذهبی در میان شیعیان لبنان به وجود آورد. یکی از مهمترین اقدامات او در مسیر آموزش مبانی اعتقادی، تأسیس حوزه علمیه بیروت بود.

در طی همه این سال‌ها به تدریج به چهره‌ای برجسته در عرصه پژوهش‌های تاریخ اسلام به ویژه تاریخ اهل بیت (ع) بدل شد و آثار قابل توجهی خلق کرد که به زعم پژوهشگران تاریخ، آثارش چند ویژگی خاص دارد: تتبع گسترده، ارزیابی دقیق، ریشه‌یابی هوشمندانه از حوادث، مشخص کردن صریح جعل و تحریف، افشای چهره‌های فریبکار در نگارش متون تاریخی، آشنایی گسترده و عمیق با منابع تاریخی و روانی قلم و سبک دسته‌بندی مطالب در کتاب‌هایش.

مهم‌ترین اثر او مجموعه ۳۵ جلدی الصحیح من سیرة النبی الاعظم با موضوع سیره پیامبر اکرم (ص) و تاریخ اسلام است. فهرست برخی از آثار وی بدین قرار است: مأساة الزهراء علیها السلام، ابودر لا اشتراکیه... ولا مزدکیه... احیوا امرنا، الإمام علی والنبی یوشع (تاریخ یعید نفسه)، الحیاة السیاسیة للإمام الجواد علیه السلام، الحیاة السیاسیة للإمام الحسن علیه السلام، الحیاة السیاسیة للإمام الرضا علیه السلام، الزواج الموقت فی الإسلام «المتعّة» (دراسة وتحلیل)، الشهادة الثالثة فی الأذان والإقامة (شبهات و ردود)، اهل البيت فی آية التطهیر (دراسة وتحلیل)، حدیث الإفک، علی علیه السلام والخوارج (تاریخ و دراسة)، الغدیر والمعارضون أو عواصف علی ضفاف الغدیر، کربلا فوق الشبهات (حدیث عن التشکیک والمشکیکین)، مراسم عاشوراء (شبهات و ردود)، موقف علی فی الحدیثیة، و... سید جعفر مرتضی عاملی در ۲۷ صفر ۱۴۴۱ق (۴ آبان ۱۳۹۸ش) در بیروت درگذشت و در زادگاهش دفن شد.

رسول جعفریان، مورخ تاریخ اسلام، پس از وفاتش درباره‌ی وی نوشت: «آقای سید جعفر مرتضی، حاصل سه مکتب فکری بود: یکی مکتب لبنان که ادبیات نگارشی ایشان، و انس و الفتش با آثار آن دیار، علاوه بر تربیت در دوره کودکی، میراث آن دوره است. دیگر نجف که چند سالی در آنجا مانده و تحصیل کرده بود، و البته جزو معدود طلبه‌هایی بود که آنجا را ترک و سال ۴۷ به قم آمد. سوم مکتب قم که عمده تحصیل و تحقیق و تألیفات ایشان در اینجا بود و تا سال ۷۳ در آنجا بود».